

ĐỘNG LỰC HỌC TẬP CÁC HỌC PHẦN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

TRỊNH THỊ HẠNH*

Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội là một trong những trường kỹ thuật hàng đầu của Việt Nam, đào tạo theo hướng công nghệ ứng dụng. Với bề dày lịch sử hơn 120 năm xây dựng và phát triển, hiện Trường có tổng số sinh viên đại học, cao đẳng chính quy khoảng 26.000 sinh viên. Đặc biệt, trong xu thế đổi mới toàn diện giáo dục - đào tạo (GDĐT) và hội nhập quốc tế, Trường luôn quan tâm đến việc đổi mới chương trình, giáo trình theo hướng ứng dụng công nghệ.

Những năm qua, Trường luôn chú trọng đến việc nâng cao hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị (LLCT) cho sinh viên, coi đây là một nhiệm vụ quan trọng, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; đồng thời, nâng cao trình độ tư duy lý luận, giữ vững niềm tin chính trị và phẩm chất đạo đức cách mạng, hình thành nhân cách toàn diện cho sinh viên.

1. Động lực học tập và các học phần lý luận chính trị của sinh viên

Động lực là thuật ngữ được sử dụng trong nhiều lĩnh vực, với nhiều cách tiếp cận khác nhau. Các học phần môn LLCT của Trường dành cho sinh viên, bao gồm: môn triết học Mác - Lênin; Kinh tế chính trị Mác - Lênin; chủ nghĩa xã hội khoa học; tư tưởng Hồ Chí Minh; Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam. Các môn LLCT này rất cần thiết đối với sinh viên, khơi dậy nhu cầu học tập, tạo hứng thú học tập cho sinh viên, giúp họ có được động lực học tập (ĐLHT) đúng đắn để hình thành nhân cách. Nhà trường cũng xác định rõ

ĐLHT là hạt nhân của nhân cách, là thành phần cấu thành nên xu hướng của nhân cách, làm nền tảng của nhân cách sinh viên.

Vì thế, một yếu tố quan trọng không thể thiếu, góp phần hình thành ĐLHT cho sinh viên là phương pháp giảng dạy các học phần LLCT. Thực tiễn cho thấy, nếu giảng viên sử dụng các phương pháp giảng dạy phù hợp với đặc điểm tâm lý, nhận thức, nội dung học tập LLCT, đồng thời, tăng cường sử dụng các phương pháp giảng dạy tích cực sẽ khơi dậy ĐLHT, tích cực, hăng say, yêu thích và kích thích khả năng sáng tạo của sinh viên đối với môn LLCT.

Hơn nữa, phương pháp giảng dạy các học phần LLCT cũng tác động lớn đến thái độ, tính tích cực học tập của sinh viên. Vì vậy, khi người giảng viên có nhận thức đúng đắn, trách nhiệm cao trong giảng dạy, có ý thức tự giác nâng cao trình độ LLCT sẽ là tấm gương sáng góp phần xây dựng ĐLHT đúng đắn cho sinh viên.

Một yếu tố khác, đó là điều kiện, phương tiện học tập LLCT cũng ảnh hưởng trực tiếp đến sinh viên, như: hệ thống thư viện, thư viện điện tử, sách tham khảo, chuyên khảo liên quan đến các học phần LLCT... Ngoài các yếu tố tác động trên, còn có một số yếu tố chủ quan sau:

(1) Trình độ nhận thức và khả năng tự rèn luyện của sinh viên là các yếu tố bảo đảm sự

* TS, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

thích ứng với các điều kiện, yêu cầu và nhiệm vụ học tập. Đối với những sinh viên có trình độ nhận thức tốt sẽ phấn đấu học tập và xác định động cơ học tập đúng đắn; ngược lại, có thể dẫn đến tình trạng chán nản, ngại học lý luận, thiếu phấn đấu trong học tập.

(2) Nhu cầu nghề nghiệp của sinh viên, là một trong những yếu tố quan trọng giúp sinh viên có động cơ để học tập, là động lực thúc đẩy và kích thích tích cực học tập hơn nữa.

(3) Tạo sự hứng thú học tập của sinh viên. Việc học tập LLCT mang tính đặc thù, bởi các học phần này thường mang tính hàn lâm, đòi hỏi người học phải có tư duy lý luận, liên hệ giữa lý luận và thực tiễn, phải nỗ lực thường xuyên trong quá trình học tập để lĩnh hội tối đa những tri thức lý luận cần thiết.

(4) Thái độ đối với các học phần LLCT là điều kiện cần thiết hình thành ĐLHT của sinh viên. Thái độ học tập nghiêm túc sẽ giúp duy trì và phát triển ĐLHT, giúp họ tích cực, tự giác trong học tập.

Các yếu tố động lực trên phát huy vai trò trong mối quan hệ tương tác với các môi trường kinh tế - xã hội; môi trường giáo dục, sư phạm. Chính sự tương tác giữa các động lực đó với môi trường tương ứng sẽ tạo nên chiều hướng khác nhau và tính tích cực học tập của sinh viên.

2. Một số biện pháp phát huy động lực học tập các học phần lý luận chính trị của sinh viên hiện nay

Thứ nhất, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực, sáng tạo của sinh viên.

Đổi mới phương pháp dạy học phải hướng đến việc coi trọng xu hướng chính trị, tư tưởng của bài giảng, tăng cường sự thống nhất giữa tính đảng, tính khoa học trong giảng dạy. Tích cực vận dụng các phương pháp dạy học hiện đại phù hợp với tính chất nội dung của học phần LLCT gắn với đổi mới phương pháp học của sinh viên.

Giảng viên cần kích thích nhu cầu nhận thức thông qua phương pháp bồi dưỡng sự ham muốn, lòng say mê học tập LLCT cho sinh viên. Kết hợp chặt chẽ phương pháp thuyết trình với các phương pháp khác (nêu vấn đề, trực quan, đối thoại...), cũng như tăng cường sử dụng phương tiện dạy học có ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ số để bài giảng trở nên sinh động, hấp dẫn, hiệu quả hơn; kích thích hứng thú, tư duy độc lập, sáng tạo của sinh viên.

Mỗi giảng viên cũng cần thường xuyên nâng cao trình độ LLCT, rèn luyện phẩm chất đạo đức cách mạng, năng lực tư duy lý luận,... Để làm tốt điều này, giảng viên cần quán triệt và thực hiện tốt nguyên tắc thống nhất giữa lý luận và thực tiễn trong giảng dạy. Theo đó, cần liên hệ chặt chẽ các kiến thức môn học với thực tiễn một cách thuyết phục, để sinh viên thấy những kiến thức LLCT có hữu ích, tạo ĐLHT cho sinh viên. Đồng thời, khơi dậy cho sinh viên đam mê học tập học phần LLCT để họ lĩnh hội những kiến thức để củng cố, phát triển ĐLHT LLCT. Đặc biệt, có thể sử dụng linh hoạt các hình thức kích lệ, cổ vũ nhằm duy trì tinh thần học tập, truyền cảm hứng cũng như tạo ĐLHT cho sinh viên (nhất là các sinh viên muốn chứng tỏ năng lực nhận thức chính trị, xã hội của bản thân).

Thứ hai, đổi mới chương trình, nội dung các học phần LLCT theo hướng thiết thực, hiệu quả.

Trên cơ sở các văn bản, Nhà trường cần tiếp tục xác định nội dung chương trình các học phần LLCT phù hợp, thiết thực, bám sát vào mục tiêu, yêu cầu đào tạo, vừa đáp ứng tốt ĐLHT học tập, vừa không gây ra sự quá tải cho sinh viên trong quá trình học tập.

Thông qua việc kết hợp giữa phòng đào tạo với đội ngũ giảng viên giảng dạy các học phần LLCT, Trường cần rà soát đổi mới nội dung, chương trình các học phần LLCT theo hướng tinh gọn, thiết thực, cập nhật và hiệu quả gắn với nghề nghiệp của sinh viên sau

khi ra trường. Trước khi xây dựng các nội dung, chương trình, cần xác định rõ câu hỏi cho sinh viên nên học cái gì? Và học để làm gì? Từ đó, đổi mới nội dung, chương trình đào tạo cho phù hợp gắn liền với đổi mới phương pháp hình thức dạy học. Vì vậy, khâu kiểm tra, đánh giá phải góp phần thúc đẩy ĐLHT bên trong của sinh viên để họ nhận thức đầy đủ về vai trò, tầm quan trọng của môn học và thực hiện quá trình học tập nghiêm túc.

Thứ ba, kết hợp chặt chẽ giữa công tác giáo dục, quản lý với tự học tập, rèn luyện ĐLHT đúng đắn cho sinh viên.

ĐLHT các học phần LLCT là sản phẩm của giáo dục, rèn luyện trong Nhà trường, đồng thời là sự tự học tập, rèn luyện của mỗi sinh viên. Vì vậy, việc kết hợp chặt chẽ giữa công tác giáo dục, quản lý với tự học tập, rèn luyện có ý nghĩa quan trọng trong xây dựng ĐLHT đúng đắn cho sinh viên.

Cần phát huy vai trò của chủ nhiệm lớp, ban cán sự lớp để bám sát quá trình học tập của toàn thể lớp học, đặc biệt là quan tâm đến đặc điểm tâm lý, nhu cầu của sinh viên, bảo đảm quyền lợi của mỗi sinh viên và tập thể lớp, trong đó cần tiếp tục phát huy tính tích cực, tự giác, năng động, sáng tạo trong học tập LLCT. Tính tích cực, tự giác, năng động, sáng tạo của sinh viên là quá trình họ tự ý thức và chuyển hóa những phẩm chất, năng lực ở dạng tiềm năng vốn có tạo thành sức mạnh vượt qua những trạng thái bình thường, khắc phục khó khăn trong học tập các học phần LLCT. Vì vậy, Nhà trường cần tiếp tục phát huy tính tích cực, tự giác, học tập, rèn luyện của mỗi sinh viên đối với các môn LLCT.

Thứ tư, xây dựng môi trường tập thể thuận lợi góp phần phát triển ĐLHT các học phần LLCT.

Trường cần tăng cường tổ chức các hoạt động ngoại khóa liên quan đến các học phần LLCT, như: tổ chức các cuộc thi tìm hiểu Olympic các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các phong trào văn

nghệ, thể thao... qua đó, bảo đảm sự thống nhất về mục đích học tập, rèn luyện; thống nhất về ý chí phấn đấu, ĐLHT trong tập thể sinh viên.

Làm tốt công tác nêu gương sinh viên điển hình trong chấp hành tốt quy chế học tập, có động cơ học tập tốt, thành tích học cao về học tập và làm theo tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh,... tạo sự lan tỏa trong tập thể sinh viên.

Thứ năm, bảo đảm tốt các phương tiện dạy học và các điều kiện phục vụ cho việc tạo ĐLHT các học phần LLCT của sinh viên.

Nhà trường cần quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện dạy học theo hướng hiện đại hóa để sinh viên yên tâm học tập, nghiên cứu. Thường xuyên kiểm tra các thiết bị kết nối, như: âm thanh, ánh sáng, internet... bảo đảm tốt hoạt động dạy và học. Ngoài ra, cần quan tâm biên soạn giáo trình, nhất là đầu tư tài liệu tham khảo về LLCT sát với yêu cầu thực tiễn giáo dục của Nhà trường để không ngừng hoàn thiện quá trình đào tạo, từ đó, nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần LLCT nói riêng, các môn học khác nói chung. □

Tài liệu tham khảo:

1. Lê Thị Kim Chi. *Nhu cầu, động lực và định hướng giá trị*. H. NXB Khoa học xã hội, 2005.
2. Hoàng Thị Mỹ Nga - Nguyễn Tuấn Kiệt. *Phân tích các nhân tố tác động đến động lực học tập của sinh viên kinh tế Trường Đại học Cần Thơ*. Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Cần Thơ, 2016, số 46.
3. Phạm Minh Hạc (chủ biên). *Từ điển Bách khoa Tâm lý học, Giáo dục học Việt Nam*. H. NXB Giáo dục, 2013.
4. Bùi Văn Quân. *Động lực học tập và tạo động lực học tập*. Tạp chí Giáo dục, 2005, số 127, tr. 23 - 26.
5. Nguyễn Văn Trúc. *Tạo động lực học tập cho sinh viên công nghệ trong thời đại số và cách mạng công nghiệp 4.0*. Tạp chí Quản lý Giáo dục, 2020, số 5, tr. 82 - 87.
6. Viện Ngôn ngữ học. *Từ điển tiếng Việt*. H. NXB Đà Nẵng, 2013.